

Norra Spanien, april 2004

av Lena Johansson

slutet av april ordnade StOF en resa till norra Spanien. Vi besökte tre olika naturtyper; det sanka Ebrodeltat, den torra stäppen kring Sastago samt de mer vintriga och kalla Pyrenéerna. Det här är en del av vad vi upplevde.

Torsdag 22 april

Tidig start på dagen. Vi träffas redan klockan sex på Arlanda. Många av oss känner varandra från tidigare StOF-resor. Via Köpenhamn flyger vi till Barcelona dit vi kommer mitt på dagen. Vädret visar sig inte från sin bästa sida. Det regnar hela tiden när vi i två minibussar kör söderut. Vi äter en sen lunch på en vägkrog. I ett träd utanför sitter en stare. Det är vår gamla vanliga, inte en svart, vilket vi hoppats. Efter några timmar kommer vi fram till Amposta och vårt lilla hotell där vi ska bo i tre nätter. Genom fönstret i mitt hotellrum ser jag rostgumpsvala, hussvala och tornseglare (eller tornsvala som Sören tycker att den ska heta). Före middagen har vi fria aktiviteter och i små grupper går vi runt i det lilla samhället. Några hinner hänga in gulhämpling, medan andra ser hur några ortsbor räddar en gris ur kanalen. Det blir en sen stor middag på hotellet, och det tar tid med serveringen, så vi kommer inte i säng förrän efter klockan elva.

Fredag 23 april

Idag är det meningen att vi ska skåda i södra delen av Ebrodeltat. Solen skiner och efter frukost på hotellet ger vi oss av, ackompanjerade av sjungande gulhämplingar. Nästan genast tvingas vi till en dubbel bergenholtzare, men sedan är vi på rätt väg. Deltaområdet är vidsträckt och flackt. Där finns flera dammar och första stoppet blir vid ett fågeltorn i anslutning till en stor damm. Från fågeltornet kan vi beskåda grässångare, vilka titt som tätt flyger förbi och sjunger sin entoniga strof. Långt ute står en rad stora fåglar. Deras rosa färg är

inte orsakad av morgonsolen. Det är större flamingo. Under resten av dagen kommer vi att få se många. Vi får också njuta av purpurhäger på nära håll. Rödhuvad dykand och purpurhöna finns också. Idag ser vi också svartstare och den är vanlig. Under förmiddagen gör vi flera skådarstopp vid andra dammar. De mest uppseendeväckande fåglarna är några kamsothöror som simmar omkring bland de andra sothönorna. De är ringmärkta runt halsen, så vi tror först att de är införda i området. Senare får vi veta att de är spontana. Efter att ha ätit lunch på en restaurang vid fågeltornet skådar vi vid en liten damm där det går ett antal flamingor som vi kan studera på nära håll. Där finns också några smätärnor. Sedan åker vi ut på en lång sandrevel, Punta de la Banya. Där tar vi en promenad och tittar på måsfåglar. Några långnäbbade måsar visar sig. De gör verkligen skäl för namnet. I strandkanten springer några sandlöpare omkring. Tidigare under dagen tyckte vi också att vi såg sandlöpare, men de visade sig vara småsnäppor. Långt utifrån havet kommer en långvingad rovfågel inflygande och avslöjar sig som en ängshök. En och annan rödhuvad törnskata exponerar sig i busktopparna. Senare på eftermiddagen bär det iväg mot ett ställe där det ska finnas rödvingad vadarsvala. Den första bilen susar iväg, medan man i bil nummer två upptäcker två fina vadarsvalor på stranden. De kan beskådas på nära håll. Som tur är får även det andra gänget senare se ett flertal fina vadarsvalor. Då har vi också hunnit lyssna på gräshoppssångare och även fått stifta bekantskap med ett antal dvärglärkor. Skådardagen avslutas med ett stopp vid en vasskantad kanal. Där har vi turen att få se flera dvärgrördrommar. De flyger fram och tillbaka. Ibland sätter de sig och gungar i ett vasstrå så vi kan njuta av dem. En natthäger får vi också se. Tre dvärguvar ropar under tiden. Vi är tillbaka när det är nästan mörkt. Efter en händelserik dag äter vi en lätt middag i baren.

Lördag 24 april

Återigen en fin morgon. Eftersom frukostmatsalen visar sig öppna först klockan åtta, intar halva gänget sin frukost på ett kafé. Då vi idag ska skåda i norra delen av deltat, kör vi över floden och åker längs med den för att sedan titta ut över ett fuktigt fält, över vilket både sandtärnor och skäggätärnor flyger. En liten flock bronsibis passerar. Längst bort finns skrattmåsar, och även en svarthuvad mås visar sig korta stunder. Det blir den enda vi ser

under hela resan, ganska oväntat. Färden går vidare. Vi stannar i ett buskområde där vi ser tofslärkor, svartvit flugsnappare och även en halsbandsflugsnappare. Den sistnämnda reviderar vi dock så småningom, då det framkommer att den iberiska rasen av svartvit är mycket lik halsbandsflugsnapparen. Efter att ha intagit vår lunch i fält, promenerar vi iväg mot den kustlagun, El Garxal, som är dagens huvudflyktsmål. Det är sankt, och för att komma ut till fågeltornet måste vi ta av oss om fötterna och vada ut. Ställvis är det halt, men alla kommer över utan att falla. Fågeltornet är trångt, så vi turas om att spana. Många vadare och änder ser vi därute, bland annat ett tjugotal svartsnäppor, åtta rödspovar, några skedänder och fem årtor. Utan missöden vadar vi sedan tillbaka och under promenaden underhåller några dvärglärkor. Vi kör därefter vidare till en strand där vi inte ser något annat än en småsnäppa. Däremot hittar vi ett kafé där vi får oss litet till livs. Styrkta åker vi vidare mot en halvö, Punta del Fangar, som sticker ut i havet och där ser vi fiskande småtärnor och några vackra rödnäbbade trutar på nära håll. Nu är det sent på eftermiddagen och vi vänder tillbaka till deltat och ett nytt fågeltorn. Därifrån kan vi observera några smådoppingar. I träden nedanför sitter ett antal natthägrar. Vi vill gärna vara kvar till skymningen, men tiden till dess tänker vi utnyttja på annat sätt, så vi uppsöker den närbelägna restaurangen. Där är man i färd med att stänga, men kyparen lyckas hejda kocken just innan denne ska köra iväg i sin bil. Maten är god och belåtna äntrar vi fågeltornet på nytt. Vi får se en fin härfågel. Även idag ser vi dvärgrördrom. Träden nedanför tornet visar sig hysa inte bara några, utan åtminstone 40 natthägrar som flyger ut för proviantering. Under promenaden tillbaka har det nästan blivit mörkt och vi hör ett surrande läte –en vassångare? Efter mycket lyssnande inser vi dock att det tyvärr måste vara en insekt.

Söndag 25 april

Soligt idag också. Efter sovmorgon och frukost klockan åtta, lämnar vi Ebrodeltat och åker mot inlandet. Utefter vägen finns ett flertal olivlundar omväxlande med fält med låg växtlighet. Här och var finns också fantastiska vallmofält. Vi gör många skådarstopp. I en olivlund hör vi herdesångare. Halva gänget jagar förgäves omkring för att få syn på den, medan de som stannat kvar på vägen ser den alldeles utmärkt. Andra fåglar vi ser under

förmiddagen är biätare, sammetshatta, häckspurv och gåsgam. Dessutom hör vi trädlärkor. Sydnäktergal har några hört under föregående dagar, men nu får alla göra det. Efter öl och smörgås i en by där alla restauranger är fullbokade på grund av en fest till något helgons ära, åker vi upp i bergen till några tevemaster på 1400 meters höjd. Vi gör förstås flera stopp och nu dyker det upp nya fåglar som klippsvala och alpkråka. På en sten står en ung stenbock som låter sig beskådas både nerifrån och uppifrån. Från toppen har man dessutom en vidsträckt utsikt över landskapet runtomkring. På vägen ned konstaterar vi att de spanska svartmesarna har ett annorlunda läte än de svenska. Nu vidtar femton mils körning mot Sastago. Alldeles nära staden ska vi göra ett kort stopp på en rastplats för att ordna med något. Det blir dock förlängt då någon ropar: "Svart stenskvätta!" Mycket riktigt, snart kan vi se ett par i den delvis solbelysta slätten nedanför. Mot kvällen kommer vi till hotellet. Vi tror att vi kommit fel, för det verkar pågå byggnation där. Det är dock rätt hotell, delvis är det så nybyggt att målarfärgen knappt hunnit torka. I matsalen är det fotbollsmatch på storbildsteven och ljudnivån är hög. Vi försöker ha artgenomgång ute, men där är det för mörkt. Så småningom kan vi äta en god middag och sedan har vi artgenomgång på ett av rummen.

Måndag 26 april

Även idag soligt och varmt. När vi ska gå till matsalen blir det ett förfärligt liv, vi har råkat utlösa tjuvlarmet. Personalen har nämligen försovit sig. Det blir kaffe och torra kakor.

Landskapet vi möter idag är annorlunda än det vi sett tidigare. Nu har vi torra stäpper omväxlande med odlingar, fält i träda och berg liksom utslängda på slätten. Här finns också ett antal mer eller mindre förfallna ödegårdar. Nästan genast ser vi rödhönan. På ett fält ser vi spelande småtrapp. Det är en vacker fågel. Den är brun och när den spelar burrar den upp sin svarta hals. När den flyger, gör den däremot ett vitt intryck, för vingarna är vita. Det finns gott om lärkor. De är ibland svåra att skilja på, även om kalenderlärkans svarta vingar är ett bra kännetecken, men nu har vi rika tillfällen att öva på sången. I övrigt finns det dvärglärka, korttälärka, tofslärka och lagerlärka. Större delen av dagen åker vi omkring i

området. Lunchen intas i en torr backe utanför en ruin. Under dagen ser vi kornspurv och glasögonsångare. Vi har också turen att få se en och annan minervauggla som sitter på

stenrösen spanande efter byte. Ett par svartbukiga flyghönor flyger över oss vid ett tillfälle. De som åker i den första bilen ser några klippsparvar på vägen. På eftermiddagen åker vi till informationscentret på ort vid namn Belchite. Där ordnar vi tillstånd för att besöka naturreservaten där det ska finnas dupontlärka. Vi bestämmer oss för ett av dem, och när vi kommer till parkeringsplatsen och öppnar bildörrarna är dupontlärkans skrovliga gnissel till sång det första vi hör! Vi äter litet och spanar under tiden ut över reservatet. Då får Håkan in en dupontlärka i sin tub och fågeln sitter kvar så länge att alla hinner se den. Den är ju annars känd för att vara mycket skygg och springa undan i gräset. Vi promenerar omkring i reservatet tills det skymmer alltmedan dvärglärkor, korttållärkor och dupontlärkor underhåller oss. Några flyghönor kommer förbi, den här gången är det vitbukiga. Efter en god middag i Belchite återvänder vi till hotellet. I vår buss berömmar vi våra ledares fantastiska förmåga att alltid hitta rätt, men sedan visar det sig att just den här gången har de kört fel och varit tvungna att ta en omväg.

Tisdag 27 april

Dags att lämna vårt hotell. Klockan åtta ger vi oss av och först skådar vi längs floden. Vi hör cettisångare och sydnäktergal. Eftersom alla inte fick se den svarta stenskvättan i förrgår, åker vi till rastplatsen där den fanns. Nu får alla se den fint. Igår träffade vi några italienska fågelskådare som sett rödfalk vid ett av de övergivna husen och nu ger vi oss ut för att leta. Liksom igår ser vi många tornfalkar. Vid två tillfällen ser vi ormörn ganska nära och länge. Vi åker runt till alla ödegårdar och spanar. Inga rödfalkar. Slutligen kommer vi till en ruin över vilken en flock falkar ilar. Det visar sig vara rödfalkar och de häckar i ruinen. Vi får fina obsar, av både utseende och läte. Vi sätter oss och äter lunch i solen medan rödfalkarna flyger fram och tillbaka. Inget dåligt lunchställe! Längs små grusvägar kör vi vidare. Vi ser småtrapp på några ställen, men ingen stortrapp. Snart är det dags att lämna området och åka mot Jaca. Hela vägen går genom jordbrukslandskap. Flera gånger kan vi njuta av biätare som sitter uppradade på telefonrådar. I en torr backe äter vi lunch nummer två alltmedan alpsglare flyger över oss. Från ett ställe utefter vägen där vi stannat för att skåda, ser vi mängder av glador och storkar långt borta. Vi tror att det finns en soptipp där. Frågan är hur vi ska hitta

dit, för Rudi vågar inte fråga efter vägen med risk för att tas för en komplett dåre. Turligt nog finns en skylt, så snart är vi där. Soptippen ser rätt trevlig ut och det är ju fint eftersom StOF endast besöker natursköna platser. Där finns många bruna glador och åtminstone femtio vita storkar som lyfter när vi kommer. Några av storkarna har ovanligt korta halsar och det beror på att de är smutsgamar. Efter en kort bensträckare bland orkidéer, cettisångare och sydnäktergal, fortsätter vi mot Pyrenéerna. Landskapet blir bergigt med fantastiska formationer. Över bergen kretsar ett antal gåsgamar. Blåtrast, svart rödstjärt och forsärla hittar vi också. Vi fortsätter mot Hecho och vårt hotell. När vi kommer fram är det åska och regn. Vi avnjuter vår hittills bästa middag.

Onsdag 28 april

Det regnar när vi vaknar. Ett uppehåll inger oss hopp, men det börjar regna igen och håller på hela förmiddagen. Vi åker upp i bergen och stannar flera gånger. En del fåglar ser vi, bland annat trädkrypare och svart rödstjärt. En fin utsiktspunkt under tak har vi vid toaletten. För första gången hör vi en stortrapp, som dock tyvärr bara visar sig vara en människa som utträttat sina behov. Vi tar en promenad i regnet. Flera vackra narcissarter växer utefter vägen. På en utsiktspunkt står vi och ser gåsgam uppfifrån. När det blir dags för lunch åker vi ned till byn. Två krogar tackar nej till oss, men den tredje har plats. "Lunchen" består av tre rätter med vin och efter den är de flesta på bättre humör. Vädret är också på vår sida. Vi tittar på fler gåsgamar, nu på nära håll. Sedan fortsätter vi upp i en ravin. Bergväggarna bildar vackra formationer som ser ut som murar. Under färden gör vi flera uppehåll och tittar på bergsångare, dvärgörn och strömstare. Vi fortsätter högre upp i bergen till ett ställe där det brukar finnas murkrypare. Det är dock bara Kari som får se en skymt av en. Landskapet är i alla fall vackert och vi kan njuta av det. Middagen blir sen. Sören fyller år och uppvaktas med tårta.

Torsdag 29 april

Regn idag också. Vi färdas in i Valle d'Hecho. Landskapet är mycket vackert med bokskog, barrträd, betesmarker och så floden som rinner igenom. Också idag gör vi ett flertal uppehåll. På en brant bergvägg, "Djävulsmuren", uppehåller sig en murkrypare och vi kan titta på den länge. Det är en fantastisk fågel som ser grå och oansenlig ut i sitt sökande efter mat, men när den flyger exploderar dess vingar i en knallröd kaskad. Vi kör så långt upp det går. På 1400 meter kan man se brandkronad kungsfågel fint. Några ser vattenpiplärka. Vi vill gärna se citronsiska också, men lyckas inte. Lunchen blir mycket sen. Efter maten står vi bakom det närbelägna bageriet och tittar på en gul sångare. Det kan vara svårt att skilja på härmsångare och polyglottsångare, men den här ser vi fint och bestämmer oss till slut för att det är en polyglottsångare. Liksom igår bättrar sig vädret och på eftermiddagen kör vi till de berg vi sett när vi häromdagen kört in i området. De heter Riglos. Vi står vid bergens fot och fascineras av bergsklättrare och gamar. Det är mest gåsgamar, men några ser också en lammgam. Klippsvalor uppehåller sig på en klipphylla nära oss. En pilgrimsfalk visar sig. Utsikten över omgivningarna är fantastisk. Också idag blir det sen middag.

Fredag 30 april

För ovanlighetens skull är det uppehållsväder på morgonen. Sedan under dagen är det snöbyar omväxlande med sol. Först åker vi till Jaca där större delen av gruppen äter frukost. Därefter bär det av upp i bergen mot franska gränsen. Första stoppet blir vid ett stenbrott som numera är grovsoptipp. Där kan vi åter njuta av murkrypare, två stycken till och med. När vi står där kommer några lammgamar kretsande. De blir alltfler och som mest har vi sex stycken samtidigt. En flock alpkajor finns också där –ny art för resan. Vi fortsätter tills vägen tar slut och kommer till en skidort vid kalfjället. Där går vi runt och tittar. Nästan genast ser vi både vattenpiplärka och alpjärnsparv. Snöfink är en målart, men det blir bara ett fåtal som ser den. Kari har strömstare, försärla och snöfink i samma kikarbild. Rudi ser en liten flock och ytterligare någon ser skynten av dem. Vi äter lunch i snöyran och sedan ser flertalet av gruppen en stentrast som i en lyktstolpe exponerar sin färggranna dräkt. När vi kommer ner i dalen får Torbjörn för sig att vi borde följa en liten väg han har sett. Det gör vi och på ett fält

omgivet av buskar kryllar det av småfågel. De flesta visar sig vara våra hett eftertraktade citronsischor och vi tittar på dem en god stund. Sent på eftermiddagen kommer vi till Jaca där vi äter på en tapasbar. Sedan promenerar vi runt stadens fort. En fågel flyger in i ett hål. Förmodligen är det en minervauggla. På fortets mur sitter några stensparvar. Vi hör en halsbandsparakit och så småningom lokaliserar vi den. Tyvärr sitter den i en bur på en balkong. Vi fortsätter till stadsparken där vi går runt. Vi blir utskrattade av ett tonårgång. Som fågelskådare får man stå ut med mycket. I parken ska det finnas dvärguv. Vi ser ingen, men trädgårdssångare och trädgårdsträdskrypare kan observeras.

Lördag 1 maj

Mulet, snö och regn idag också. Vi åker till Jaca. Under färden ser vi ett antal röda glador och enstaka bruna. Detta till skillnad från första delen av vår resa då vi bara såg bruna glador. Efter frukost i Jaca far vi vidare mot Ordesa nationalpark Först stannar vi vid informationscentret. Det är bara vi och en annan grupp där. Det visar sig vara en grupp svenska geologstudenter. Utanför centret ser några av oss klippsparv. I nationalparken delar vi sedan upp oss. Några stannar kvar i området kring parkeringen medan andra vandrar varierande sträcka uppför floden. Området är vackert med skog och fina hackspett-träd. Det finns flera imponerande vattenfall. Fågelmässigt hittar vi inget nytt, men några av oss lär sig i alla fall att skilja på locklätena hos brandkronad kungsfågel och svartmes. På eftermiddagen har vi en transportsträcka till Lleida. Det blir inga stopp, för Rudi har sagt att det enda vi stannar för är stortrapp eller hjärtinfarkt. Vi tar in på ett hotell. Middag och artgenomgång blir på en närbelägen vägkrog. När vi går därifrån hörs tjockfot och vaktel från ett fält intill.

Söndag 2 maj

Skådningen är slut. Nu har vi en transportsträcka till flygplatsen innan vi tar flyget hem till Sverige. Vi är mycket nöjda med vår resa och våra 196 fågelarter.

Liten fågelskådarordlista i Spanien och annorstädes

Bergenholtzare = U-sväng
Vertedero = Soptipp
Depuradora = Reningsverk
Café solo = Svart kaffe

Café con leche = Kaffe med mjölk
Cerveza = Öl
Vino = Vin
Ave = Fågel

Ledare:

Sören Lindén
Rudi Edelberger

Deltagare:

Håkan Agvald,
Ingegerd Alm-Agvald,
Johan Frejd- Andersson,
Torbjörn Andersson,
Gunilla Björkman,
Lars Franzén,
Lena Johansson,

Tony Johansson,
Ulf Karlsson,
Lars-Olof Ljungdahl,
Kari Ottesen,
Kristina Skarin,
Lars Svantesson
Britta Svensson.

Artlista:

Smådopping, skäggdopping, svarthalsad dopping, havssula, storskarv, gråhäger, purpurhäger, ägretthäger, silkeshäger, kohäger, rallhäger, natthäger, dvärgrördrom, vit stork, bronsibis, större flamingo, gravand, snatterand, gräsand, stjärtand, årtä, skedand, rödhuvad dykand, fiskgjuse, röd glada, brun glada, lammgam, smutsgam, gåsgam, ormörn, brun kärnhök, ängshök, sparvhök, ormvråk, dvärgörn, rödfalk, tornfalk, lärkfalk, pilgrimsfalk, rödhöna, vaktel, vattenrall, purpurhöna, rörhöna, sothöna, kamsothöna, småtrapp, stytlöpare, skärfläcka, tjockfot, rödvingad vadaresvala, större strandpipare, mindre strandpipare, svartbent strandpipare, kustpipare, enkelbeckasin, rödspov, myrspov, småspov, svartsnäppa, rödbena, gluttsnäppa, grönbena, drillsnäppa, sandlöpare, småsnäppa, spovsnäppa, kärnsnäppa, brushane, rödnäbbad trut, medelhavstrut, skrattmå, långnäbbad må, svarthuvad må, sandtärna, skrântärna, kentsk tärna, fisktärna, småtärna, skäggtärna, vitbukig flyghöna, svartbukig flyghöna, klippduva, skogsduva, tamduva, gök, dvärguv, kattuggla, minervauggla, alpseglare, tornseglare, kungsfiskare, biätare, härfågel, större hackspett, spillkråka, göktyta, sånglärka, korttålarä, dvärglärka, dupontlärka, tofslärka, lagerlärka, trädlärka, kalenderlärka, hussvala, rostgumpsvala, klippsvala, ladusvala, backsvala, ängspiplärka, vattenpiplärka, sädesärla, försärla, gulärla, rödhuvad törnskata, strömstare, gårdsmyg, alpjärnsparv, järnsparv, svartvit flugsnappare, grå flugsnappare, rödhake, sydnäktergal, stentrast, blåtrast, medelhavsstenskvätta, svart stenskvätta, stenskvätta, svart rödstjärt, rödstjärt, buskskvätta, koltrast, taltrast, ringtrast, dubbeltrast, trastsångare, rörsångare, gräshoppssångare, cettisångare, grässångare, polyglottsångare, bergsångare, gransångare, lövsångare, brandkronad kungsfågel, kungsfågel, svarthätta, trädgårdssångare, rödstrupig sångare, törnsångare, glasögonsångare, herdesångare, sammetshatta, stjärtmes, svartmes, blåmes, tofsmes, talgoxe, entita, nötväcka, murkrypare, trädgårdsträdskrypare, trädskrypare, kornsparv, klippsparv, häcksparv, gulsparv, ortolansparv, sävsparv, hämpling, steglits, grönfink, bofink, mindre korsnäbb, domherre, citronsisca, gulhämpling, snöfink, gråsparv, pilfink, stensparv, svartstare, stare, sommargylling, korp, kråka, kaja, nötskrika, skata, alpkråka.